

Lapin kirjastojen ajankohtaiskatsaus 1/2010

Ajankohtaista Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa

Lapin yleisiä kirjastoja koskeva valtion **aluehallinto** hoidetaan 1.1.2010 lähtien Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa (Lapin ELY). Tehtävät hoidetaan ELYn Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri –vastuualueella. Yhteystiedot

Satu Ihanamäki

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri –vastuualue

satu.ihanamaki(at)ely-keskus.fi

Puh. 040-731 5805

PL 8060, 96101 Rovaniemi

(Käyntiosoite Ruokasenkatu 2)

www.ely-keskus.fi/lappi

* * * *

Yleisten kirjastojen vuoden 2009 toiminta- ja taloustietojen tallennus opetusministeriön kulttuuriyksikön tilastotietokantaan alkoi 25.1.2010 ja päättyy 4.3.2010. Tämän jälkeen vain elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY) voivat muuttaa tietoja. Tilastotietokantaan ei ole tänä vuonna tehty muutoksia. Ainoastaan ohjeistusta on joiltain osin hieman tarkistettu. Kirjastoille on lähetetty ohjekirje tammikuun alussa. Tilastotietokanta on osoitteessa <http://tilastot.kirjastot.fi>.

* * * *

Lapin aluehallintovirasto (Lapin AVI) vastaa **peruspalveluarvioinnista**, mutta Lapin ELY osallistuu arvioinnin toteuttamiseen kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimien osalta. Kirjastotoimen arviointikohteena on kirjastojen fyysiset tilat. Lapin AVI julkaisee arviointiraportin toukokuussa 2010.

* * * *

Täydenniskoulutukset 2010

(Ajankohdat ovat alustavia, muutokset mahdollisia)

- 3.3.2010 Työyhteisötaidot ja muutos (Kemi). Järjestäjä Kemin kaupunginkirjasto.
- 21.4.2010 Markkinointikoulutus: markkinointi verkossa (Rovaniemi). Järjestäjä Lapin maakuntakirjasto/Markkinointihanke.
- 5.-6.5.2010 Lapin kirjastojen pyöreä pöytä ja maakuntakirjastokokous sekä e-aineistopäivä (Rovaniemi). Järjestäjät Lapin ELY ja Lapin maakuntakirjasto.
- 8.6.2010 Lapin, Oulun ja Kainuun maakuntien kirjastoautohenkilöstön täydenniskoulutus (Oulu). Järjestäjät Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ELYt.
- Vko 37 Lapin kirjastojen pyöreä pöytä ja maakuntakirjastokokous (Rovaniemi). Järjestäjät Lapin ELY ja Lapin maakuntakirjasto.
- Vko 39 Markkinointikoulutus: esiintymistaito (Rovaniemi). Järjestäjä Lapin maakuntakirjasto/Markkinointihanke.
- Lokakuussa nuortenkirjastotyö (Rovaniemi). Järjestäjä Lapin maakuntakirjasto/ Kirjaston ja koulun yhteistyöhanke.
- Vko 45 Kotiseutukokoelmatyö kirjastossa (Rovaniemi). Järjestäjä Lapin maakuntakirjasto.

- Lisäksi järjestetään seudullisia mediakasvatuskoulutuksia, joista sovitaan erikseen. Järjestäjänä Lapin ELY.

* * * *

Lapin yleisten kirjastojen henkilöstö voi hakea **matka-avustusta kansainvälisiin kokouksiin ja seminaareihin osallistumiseksi**. Hakulomake löytyy verkosta:

<http://www.ely-keskus.fi> > Ajankohtaista –valikko > vasen laita Lomakkeet > avautuvalla sivulla kohta Elinkeinot, työ, osaaminen ja kulttuuri - vastuualueen lomakkeet > avautuvalla sivulla Osaaminen ja kulttuuri

Kolme lomaketta:

- Hakemus matka-avustuksen saamiseksi kirjastoalan kansainväliseen kokoukseen/koulutukseen (doc)
- Maksatuspyyntö, yleisten kirjastojen kansainväliset kokoukset/koulutukset (doc)
- Tiliselvitys, yleisten kirjastojen kansainväliset kokoukset/koulutukset (doc)

Avustuksissa sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), joten ehdoton maksimi avustukselle on 80% kuluista. Avustuksen myöntämiseen käytetään tilannekohtaista harkintaa. Hakemukset lähetetään katsauksen alussa mainittuun osoitteeseen Lapin ELYyn.

* * * *

Lapin ELY sai opetusministeriöltä 90 000 euroa myönnettäväksi Lapin alueen yleisten kirjastojen **lukemis- ja kehittämishankkeisiin**. Hakuaika on myöhemmin keväällä, kun OPM:n tämänvuotiset avustuspäätökset on julkaistu. Valtakunnan ELY:t suunnittelevat yhteiset painotukset alueellisiin hakuihin. **Avustushausta tiedotetaan kirjastoja erikseen.**

* * * *

Ajankohtaista Lapin maakuntakirjastossa

Lappi-osasto on suljettu remontin vuoksi ainakin helmi- ja maaliskuun. Palvelemme tiedonhauissa ja kaukolaina-asioissa mahdollisuuksien mukaan. Lappi- ja saamelaisaiheista voitte soittaa suoraankin numeroon 016-322 2468. Myös oman työn apuvälineenä käytössä on Lapponica-tietopalvelu, Kysy Lapista: <http://www.lapponica.net>

* * * *

Rovaniemen kirjasto täyttää tänä vuonna **150 vuotta**. Rovaniemen ensimmäinen kunnallinen kirjasto perustettiin pappilaan ja kirjastoa hoiti kirkkoherra Carl Filip Tillman. Virallisesti kirjastoasiasta päätettiin pitäjänkokouksessa 9.4.1860 ja aloittavan kirjaston kirjojen ostoon käytettiin 50 ruplaa ja 32 kopeekkaa.

Kirjastomme virallinen 150-vuotissyntymäpäivä on huhtikuussa, mutta varsinaiset juhlat järjestämme Rovaniemi-viikolla syyskuussa. Kirjaston projektityöntekijä Karl Simonlehto on tehnyt Rovaniemen kirjaston 150-vuotisen historian kunniaksi logon, joka tulee näkymään pitkin

vuotta kirjastoomme liittyvissä tapahtumissa. Kirjasto toivottaa teidät tervetulleiksi osallistumaan juhlavuoden tapahtumiin.

* * * *

Markkinointiprojektista on selvitelty kirjastojen mahdollisuuksia näkyä Lapin liiton uudessa **Lappi.fi-portaalissa** <http://www.lappi.fi/etusivu>. Lapin liitossa asiaan suhtauduttiin myönteisesti. Koska portaalilla on suunnattu niin lappilaisille kuin Lapista kiinnostuneille, olisi tärkeää turvata myös kirjastojen näkyvyys muun muassa portaalin tapahtumakalenterissa. Se, millä tavoin kirjastot voivat tiedottaa tapahtumistaan portaalissa, selvitetään palaverissa lähiaikoina. Lisätietoja: Marjo Perälä, markkinointi- ja verkkopalveluhanke, 040-575 1097.

* * * *

Ajankohtaista Lapin yleisissä kirjastoissa

Inarin kirjaston 150-vuotisjuhla juhlittiin vuonna 2009 normaalin toiminnan ohella erilaisten tapahtumien merkeissä. Tilaisuuksia oli yli 100 ja niihin osallistui lähes 4000 kuntalaista. **Inarissa on avattu urheiluvälinekirjasto** ensimmäisenä Lapissa. Kirjastokortilla voi lainata yhden välineen kerrallaan kahdeksi viikoksi. Lainattavana on suksipaketteja, lumikenkiä, kävelysauvoja, gymstickejä, tarrapainoja ja askelmittareita. Tähän mennessä suosituimpia ovat olleet lumikengät, joita kysellään todella paljon. Toiminta tapahtuu kirjaston ja kunnan liikuntatoimen yhteistyönä. **Poistettujen kirjojen myynti** jatkuu pääkirjastossa helmikuun loppuun asti.

Inarin Luonnonystävien valokuvakilpailun ”Minä ja mettä” parhaat otokset ovat esillä pääkirjastossa ainakin helmikuun loppuun asti.

Pääkirjastossa on esillä myös saamelaislasten ja –nuorten **sarjakuvanäyttely ”Sarjakuva saapuu Saamenmaahan”**.

* * * *

Muonion kirjasto järjesti kirjailija **Marja-Leena Tiaisen vierailun** Muonion ja Enontekiön kouluille. Lapset ja nuoret ottivat hänet oikein innostuneesti vastaan ja Tiaisen kirjojen lainaus vilkastui kovasti hänen vierailun jälkeen.

Muonion kirjaston ja yhteispohjoismaisen kirjastoauton pitkäaikainen **kirjastovirkailija** Riitta Pahl muuttaa Turkuun. Muonion kunnanhallitus on antanut luvan viran täyttämiseen. Sivistyslautakunnan kokous, joka pidettiin 23.2, julisti **toimen avoimeksi ja hakuaika päättyy 15.3. klo 16.00**. Hakuilmoitus löytyy MOL :n sekä www.kirjasto.fi:n –sivuilta.

* * * *

Posion kunnankirjasto täyttää 9.3.2010 **80-vuotta**. Tapahtumaa juhlistetaan isommin vasta syksyllä. Maaliskuussa esittelemme kirjaston historiaa pienimuotoisella näyttelyllä ja julkaisemme tapahtuman kunniaksi Posion Kirjastokassin. Kassit on valmistunut paikallinen yrittäjä kierrätysmateriaalista. Kasseja on yhteensä viisi kappaletta ja niitä ei voi ostaa, vaan ne ovat lainattavissa 28 päivän laina-ajalla. Enää ei tarvitse ostaa muovikassia, jos repussa on ahdasta tai oma kassi unohtui kotiin.

* * * *

Ranuan kirjaston kirjastoautonkuljettaja-kirjastovirkailijan toimeen valittiin 1.3. alkaen **Martti Laivamaa**. Martti Laivamaa on suorittanut kirjasto- ja tietopalvelualan erikoistumisopinnot 60 op Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Laivamaa on toiminut kirjastoautonkuljettaja-virkailijan sijaisena ja va.kirjastoautonkuljettaja-virkailijana Ranuan kirjastossa jo useita vuosia. **Ranuan kirjastossa alkaa lattiaremontti maaliskuun alussa. Kirjasto on suljettu 25.2 alkaen**. Tilapäinen palvelupiste on keskustassa Virastotiellä 1.3 alkaen remontin ajan. Palvelu-

pisteessä on lehtien lukusali asiakkaiden käytössä arkipäivinä klo 11-15. Palautuksia voi jättää ja varauksia tai kaukolainoja noutaa palvelupisteestä. Kaukolainoja annetaan muille kirjastoille, mikäli aineisto löytyy varastosta (sijainti: varasto) tai kirjastoautosta. Suurin osa avokokoelmasta siirretään muualle remontin ajaksi. Kannattaa silti kysyä kaukolainoja. Kirjastoauton kokoelmaa täydennetään varastosta päivittäin. Kirjastoauto palvelee normaaleilla reiteillä. Lisäksi remontin aikana auto pysähtyy ”remonttipysäkillä” pääkirjaston läheisyydessä aamupäivällä mikäli auto ajaa iltavuoroa, tai illalla kun auton normaalireittiä ajetaan aamulla. Remontti kestää noin kuukauden ja toiveissa on avata kirjasto asiakkaille viimeistään huhtikuun alussa.

* * * *

Sompion kirjaston Sodankylän toimipisteessä toteutettiin **kysely kirjaston aukioloajoista** viime marraskuussa. Kyselyn perusteella kirjastossa kokeillaan laajempia aukioloaikoja 1.2.-30.5. välisenä aikana. Uudet aukioloajat ovat ma-pe 10-20 ja la/aatot 10-15. Kirjaston aukiolo lisääntyi 14h viikossa. Kirjaston käyttöä seurataan kokeilun ajan. Sompion kirjaston kaikissa toimipisteissä juhlittiin Lainanpäivää. Se oli **sakoton päivä** asiakkaiden iloksi. Sodankylän toimipisteessä kuultiin elävää musiikkia Sodankylä Blues Bandin tahdissa illalla klo 19-20.

Kaverikirjavinkkaus lähti käyntiin Sompion kirjaston alueella viikolla kolme, kun vinkkari Marja-Leena Mäkelä ja kirjailija Terhi Rannela tekivät viikon kierroksen alueen kouluilla ja kirjastoissa. Oli muuten tosi hyvä kierros! Marja-Leena kertoi saaneensa uransa parhaan palautteen Savukosken koululla. Nuori poika tokaisi hänelle "Mie vihaan sinua!" kohdassa, jossa vinkkari sanoo: "lopun saat selville, kun lainaat kirjan ja luet itse." Sodankylän toimipisteessä on aloitettu kirjaston toimesta **lukupiiri toimintakeskuksen porukalle**. Piiri kokoontuu joka toinen viikko ja mukana on kahdeksan innokasta ja heidän ohjaajansa. Alkukerroilla on esitelty kirjaston aineistoja, esimerkiksi selkokirjoja ja äänikirjoja. **Sompion kirjaston esittelyvideo** on vihdoinkin saatu kirjaston nettisivuille katsottavaksi. Osoite on www.sompionkirjasto.fi.

* * * *

Ylitornion kirjaston itsepalveluna toimiva lehtisali on toiminut oikein mukavasti. Mitään ongelmia ei ole tullut vastaan, asiakkaat ovat olleet ilahtuneita ja tyytyväisiä tästä mahdollisuudesta.. Nyt lehtisalissa on luettavana myös sähköisiä lehtiä ePress-sanomalehtipalveluna.

* * * *

Ajankohtaista Lapin korkeakoulukirjastossa

Lapin korkeakoulukirjasto aloitti toimintansa 1.1.2010 alkaen osana Lapin korkeakoulukonsernia. Se koostuu viidestä kirjastoyksiköstä: Arktisen keskuksen kirjasto, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kirjasto, Lapin yliopiston kirjasto, Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin kirjasto sekä Rovaniemen ammattikorkeakoulun kirjasto. Korkeakoulukirjaston päättävä elin on johtokunta, joka kokoontuu maaliskuussa ensimmäisen kerran. Lapin korkeakoulukirjastokokonaisuus valmistuu vähitellen. Suuri muutos on tulossa kesällä 2010, jolloin siirytään uuteen yhteiseen kirjastojärjestelmään. Lapin korkeakoulukirjaston uusi yhteinen kirjastojärjestelmä parantaa tiedon löydettävyyttä ja saatavuutta sekä mahdollistaa aineiston joustavan käytön. Asiakkailla on käytössä yhteinen hakuliittymä, kirjastokortti ja jatkossa myös muita yhteisiä palveluja.

* * * *

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisusarjassa on ilmestynyt Arja-Leena Jokisen toimittama: **Tieto - Luovuus - Taito – Into: Tornion kaupallisen opetuksen historia 1959 - 2009.** Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Raportteja ja tutkimuksia

1/2010. 317 s. ISBN 978-952-9785-90-2, ISSN 1236-0570. Lue lisää:

<http://www.tokem.fi/?newsid=2931&deptid=12435&languageid=3&NEWS=1>

Julkaisua voi tilata Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kirjastosta (anita.piri@tokem.fi) hintaan 20,00 € + 5 € postitus- ja käsittelykulut (sis. alv 8%).

* * * *

Ajankohtaista valtakunnallisesti

Kirjastoalan uudet kelpoisuusvaatimukset tulivat voimaan 1.1.2010. Opetusministeriön sivulle on koottu taustatietoja ja perusteluja muutokselle

http://www.minedu.fi/OPM/Kirjastot/kirjastoalan_koulutus/index.html. Jos

kelpoisuusvaatimuksissa on epäselvyyttä, voi ottaa yhteyttä Lapin ELYyn tai OPM:öön kulttuuriasianneuvos Kirsti Kekkiin, kirsti.kekki(at)minedu.fi, puh. (09) 1607 7240.

* * * *

Kansallinen asiakastytyväisyyskysely kirjastojen palveluista avautuu 1.3.2010. Jos kirjastosi haluaa osallistua kyselyyn, etkä ole vielä saanut ohjeita, ota yhteyttä Lapin maakunta-kirjastoon Pasi Rantaseen, pasi.rantanen(at)rovaniemi.fi.

* * * *

Kansalliskirjasto tiedottaa Halti-tietokannan kautta. Tiedotteiden saaminen edellyttää, että kirjaston tiedot ovat Haltissa oikein ja tämä on jokaisen kirjaston omalla vastuulla. Haltiin kirjaututaan Kirjastot.fi –tunnuksilla (samoilla, joilla esim. tilastotietokantaan pääsee päivittämään tilastoluvut). Halti löytyy verkko-osoitteesta <https://halti.kansalliskirjasto.fi/kirjastotfilogin.php>.

* * * *

Kansalliskirjasto järjestää syksyllä **KDK-yhteisluettelokiertueen** tiedottaakseen kirjastoja KDK-hankkeesta. Pohjois-Suomen kiertuepäivä on Oulussa to 30.9.2010. Kansalliskirjasto pyrkii välittämään osan luennoista myös Internetin kautta.

* * * *

Opetusministeriön Kirjastopäivät 2010

Aika: 3. ja 4.11.2010

Paikka: Valkoinen sali, Aleksanterinkatu 16-18, Helsinki

Alustavat teemat:

Ke 3.11.2010: Uusittu kirjastolaki ja -asetus, miksi, mitä ja mikä muuttuu. Paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen taso. Maaseutukirjastot. Kirjastopalvelujen laatuksiteerit.

To 4.11.2010: Arviointia kirjastojen hankehakemusten kehityksestä. Koulutusjärjestelmät ja kirjastoalan koulutus. Kelpoisuusvaatimukset. Alan ydinosaaminen. Ajankohtaista kansainvälisistä asioista.

* * * *

Kulttuurin hyvinvointivaikutusten edistämiseksi on valmistunut toimintaohjelma vuosille 2010 - 2014. Ohjelma esittää 18 toimenpide-ehdotusta, joiden avulla taide ja kulttuuri edistäisivät terveyttä ja hyvinvointia. Toimintaohjelma keskittyy kolmeen painopistealueeseen, joita ovat kulttuuri osallisuuden, yhteisöllisyyden, arjen toimintojen ja ympäristöjen edistäjänä; taide ja kulttuuri osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä työhyvinvoinnin tukeminen taiteen ja kulttuurin keinoin. Julkaisu löytyy OPM:n verkkosivulta <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OPM1.pdf?lang=fi>

* * * *

Metropolia Ammattikorkeakoulussa käynnistyy syksyllä 2010 opintokokonaisuus (30 op), jonka aikana perehdytään kulttuurin ja taiteen sovellus- ja käyttömahdollisuuksiin hyvinvoinnin, koetun terveyden ja toimintakyvyn sekä työhyvinvoinnin lähteenä. Koulutukseen haetaan

aikuiskoulutuksen yhteishaussa 1.3.-16.4.2010. Lisää tietoa koulutuksesta <http://www.metropolia.fi/koulutustarjonta/erikoistumisopinnot/>.

* * * *

Ajankohtaista kansainvälisestä näkökulmasta

Kirjastomaailman kauhukakara ja lempilapsi **Eppo van Nispen tot Sevenaer luennoi Helsingin kaupunginkirjaston 150-vuotisjuhluvuoden kansainvälisessä luentosarjassa** 10.3. 2010 klo 14-16.

Eppo van Nispen toimi pitkään mediassa ennen siirtymistään Delftin kaupunginkirjaston (DOK) johtajaksi. Eppo on tällä hetkellä yksi kirjastomaailman suosituimmista ja värikkäimmistä luennoitsijoista ja hänen johtamansa kirjasto valittiin vuonna 2009 Hollannin parhaaksi kirjastoksi. Eppo esitelmöi Helsingissä otsikolla: The library wanted: dead or alive. Take hold of your future: libraries of tomorrow. To infinity and beyond: Next level libraries. Paikkana on Suomen kansallismuseon auditorio (Mannerheimintie 34, 00100 Helsinki, pääportaiden vierestä katutasosta on erillinen sisäänkäynti suoraan rakennuksen pohjakerroksessa olevaan auditorioon ja lämpiötiloihin). Varmista paikkasi ilmoittautumalla 5.3.2010 mennessä osoitteessa <http://digiumenterprise.com/answer/?sid=448809&chk=6Y4M54V3>

* * * *

Suomalais-venäläisen kulttuurifoorumin kautta yhteistyökumppania etsivillä on mahdollisuus osallistua XI Suomalais-venäläiseen kulttuurifoorumiin Hämeenlinnassa 5.–8.10.2010 ja neuvotella kahden kesken löydetyn venäläisen kumppanin kanssa tulkin avustamana. Foorumin pääteemana on Taide- ja kulttuurikasvatus sekä luovan talouden kehitys. Lisäksi kulttuurifoorumissa järjestetään erillinen teemaseminaari kirjastoalan yhteistyöstä. **Yhteistyökumppanin etsintään Venäjältä voi täyttää hanke-ehdotuksen 28.2.2010 mennessä.** Lisätietoja <http://www.kultforum.org/index.html>

* * * *

Aineistot seuraavaan Lapin kirjastojen ajankohtaiskatsaukseen tulee lähettää viimeistään ma 29.3.2010 sähköpostilla osoitteeseen [satu.ihanamaki\(at\)ely-keskus.fi](mailto:satu.ihanamaki(at)ely-keskus.fi). Katsaus 2/2010 julkaistaan ke 31.3.2010.